

Селалаг

12
2022

6+

ISSN-0235-1366

ОАГІОЙ БУТТ

Даькъала хилда Керда шу!

Вагапов Б.

ЦІАЙ ДА ТАХАН

Бераш, го бий шо дІаовтта,
Шерра го бий, го бий шерра.
ДоагІа ер цІай хІара шера.
ХІара шера – Керда шу!

Морх мо сайса модж – ГІор-Дади,
Ара – шийла, ара – баъде.
Бакъда чухъа я сов йІайха.
Овтта го бий, овтта айхха.

Шевар ва гІоздаънна дог,
Шевар ва байбенна ког.
Шевар – велаш, бІаргаш къегаш,
Керда шу хъадарга хъежаш.

Лепаш латт вай кийчъаъ корсам.
Я цун зІийваш ира, морса.
ГІоза да хъо, Керда шу!
ГІоза даха, бераш, шо!

ГІудантанаъкъан Д. сурт

Берий кхоллам

ДЕШАР ХИЛЧА

Дешар хилча, хургда вахар.
Дийшар массаза бакъ хургва.
Дас-нанас из лоархларгва.
Ираз долаш вахаргва.

Бохча хургда массаза диза.
Салала моттиг цунна хургья.
Балхара этта, клаьдвенна воаглаш,
Даар шун тла латтаргва.

Ловргьяц хало, ловргбац бала.
Атто хургья, сатем, вахар.
Сапарглата вахаргва,
Дезалхоша лоархларгва.

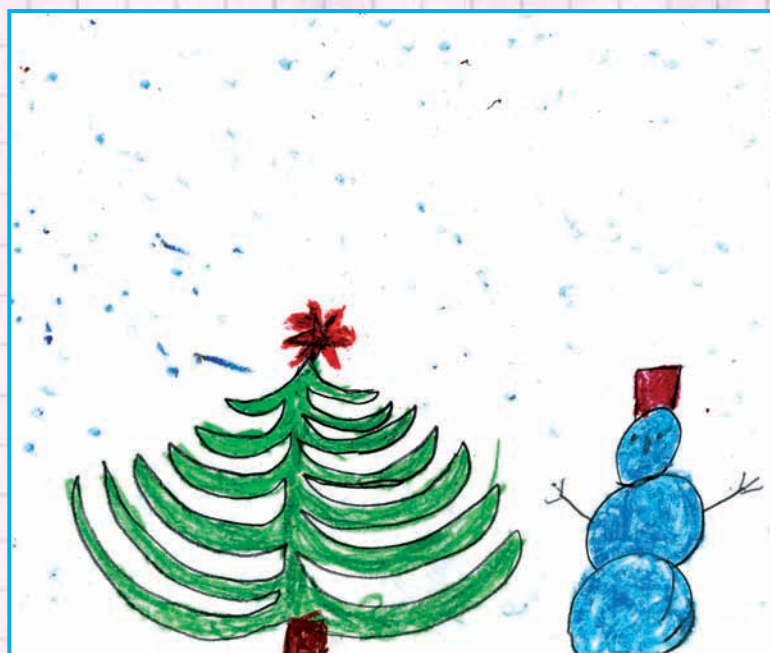
*Беканаькъан Мадина,
ТIой-Юртар №1 йола ишкол*

*Гардананаькъан Ислам,
Ачалкхе, 9 кл.*

*Берсанаькъан Лейла,
Наьсарера гимнази, 6 кл.*

*Саганаькъан Ислам,
Наьсарера гимнази, 5 «б» кл.*

КЕРДАЧА ШЕРАРА БАЙТ

– Нани, дІайоаел из телевизор, – аьлар СаІида.

– Фу даьд цига, ва нанилг, сенна новкѡа я из? – хаьттар даь-нанас.

– Кхоана тха школе Кердача шера цІай да. Цига ешаргйолаш цѡѡа байт еннай сона хѡехархочо, Іомае аьнна. Из байт дагахѡа Іомае езаш ва со. Телевизора гІар сона новкѡа хургѡа, – жоп делар кІаьнка.

– Мегаргда тІаккѡа, хѡона новкѡа яле-м дІайоаергѡа вай ер, – аьнна, телевизор дІайоайир даь-нанас.

ХІаьта СаІид байт Іомае волавелар: – ХѡатІадоагІа керда шу, хѡатІадоагІа керда шу, – аьлар цо вІаштта. ТІаккѡа ший кисара каьхата йист хѡал а яьккѡа, цу тІара дІахо Іудийшар: – Даькѡала хилда Керда шу, даькѡала хилда керда шу. Нани, аз харцахѡа оолаш хуле, хѡалалахѡ, – дІакховдадир цо каьхатилг.

Нанена хІама дика гацар. Іаяѡа дукѡа дийша а яцар из.

– Ай, сона сенах хов хѡа цу каьхатилга тІа фу яздаьд? – аьлар нане.

– Нани, аз сийсара ешаш хинна байт дагаьгІаций хѡона? – раьза воацаш санна хаьттар кІаьнка.

– ХІанзза Іайѡа Іудийшар хѡона дагадоагІаш ца хилча, сона мишта

доагІаргда Іа сийсара дийшар дага? – аьлар даь-нанас.

– Сабардел, нани, сабардел. ХІанз аз юѡа Іодеш хѡона, йиц ма лелахѡ. Хѡо йицлой, дІахатта саг хургвац укѡаза.

– Укѡа цІагІа-м со ма йий хѡона, цаховр хатта. Ишколе дІаѡаѡа хѡанга хоаттаргда Іа? – ел даь-нана кІаьнках, цун яѡх сомаьккѡа гІерташ. – Корта-м тускар миссел ба хѡа, хІама дІаѡулаца ца мога мара, – бегѡоах цо из.

– Нани, уж Іоттараш ма ел сона. ЭгІаз ца ѡаѡа валац со, Іа Іоттар йича. Согара гІалат даккѡа гІерт хѡо?

– ГІертац со-м хѡогара гІалат даккѡа. Хѡо ва-кѡ хѡайна Іомаде деннар дицденнад, яѡаш, со ца юташ, – елакѡеж даь-нана.

ХІаьта СаІид-м дагахѡа еша волалу юхѡера а, шаьра Іомаѡа яьнна байт.

Из йийша ѡаьлча, хоаставир из даь-нанас:

– Иштта Іомаде Іа хѡайна хѡехархочо деннар – кІант ва! – оал цо.

Дукѡа ѡа ялале, кердача шера цІай дездеѡа шоай ишколе ѡаѡа араѡаьлар СаІид.

ГІор-Даде а хоаставир из, байт дІайийѡаѡа. Цул совгІа, совгІат а делар кІаьнка.

БЕТТАШ

Бахаш-текъаш, шоай гобоахаш,
Вежарий ба лаьтта бахаш.
Кхоккха ба уж хIара ханаца,
БоагIаш гу уж шо-шоай аргIанца.

Иан заманцара сатем байташ,
Шелал миштай наха хайташ,
КIайча ювргIан кхоллар тосс,
Цунца дийна мел дар тхьовс.

Иалам набарах сомадоахаш,
БоагIа вожаш, бай тIабоахаш.
Аре хозье зизай кIувсап
Лаьтта мел долча аратувсап.

ТIаккха хьакхоач, йIовхал егташ,
Маьлха зIанарашца хьоцар детташ,
Хаьсий сомаш, комараш яхьаш,
Фордаш, шовдаш дIохдеш барап.

ТIеххьара аргIа кхоач бисарашка,
Бесаздаьнна куц дисарашка.
Моажа, IажагIа, цIе бос лепаш,
БоагIаш гу уж беркат декъаш.

Бартаца тайна хоза бах уж,
Шо-шоай аргIа лаьтта йоахаш.
Бераш, йовзий шоана цар цIераш?
Ца хой, дикка Iомаелаш!

Кхузнаькъан Фердовс

IA

КIай да цIенош, кIай я гаьнаш,
Лайх хьалдизад деррига наькъаш.
Деррига дуне – сийрда, кIай.
Iа хьакхаьчад – берий цIай.

Соалоз кийчъяьй ший Бек-Хана.
Лаймунда еп латт Тархана.
Лай мажаргех йиIигаш ловз,
Хозача Iана боаккхаш ловца:

«Дади санна да хьо къаьна,
Нани санна да хьо кIаьда.
Хьоцара къаста тхона лац,
Хьо ца дезаш цхьа бер дац!»

ГIудантанаькъан Д. сурташ

Хамхой Дауд

ДИА ХЪУН ЮКЪЕ

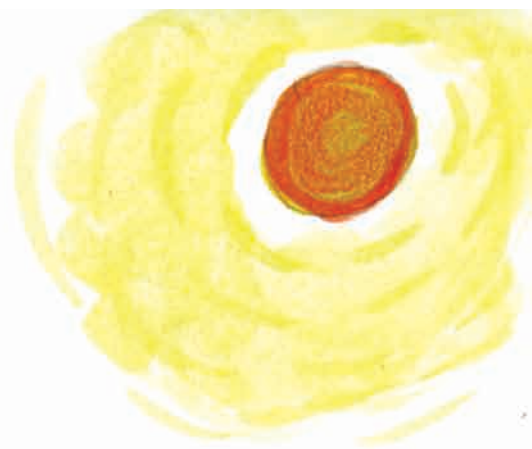
Ди хъун юкъе
Цхъа га я ягIаш.
Цунна кIал, къора чу,
Цоги да дахаш.

Бус арадоал из
Фос лаха шийна.
Дийнахъа дIалачкъ,
Къора чу тийнна.

Цогена магац
Моцал ла денна.
Диаюъ цо хIамилг,
Нийсъеннар шийна.

Из бахъан цунца
Вай дезац къовса,
Моцало дитац из
Къора чу тхъовса.

Цогало йиачох,
Къийлургдац дуне.
Дала ше деннад ер
Вайна мо цунна.

ГІАЛГІАЙ МЕТТА ЙОАЗОН БІАЪ ШУ ДИЗАРА ХЕТАЯЪ СЕМИНАР

Лайчиллан бетта 19-ча дийнахъа Наьсарерча номер 3 йолча ишколе дІайихъар "ГІалгІай метта йоазон біаъ шу дизара" хетаяъ семинар. Цу семинаре дакъа лоацаш бар зІамагІча а йоккхагІча а классашкара дешархой.

Семинаре пхи урок елар хъехархоша: Іарчакханаъкъан Ахъмада Мадинас (4-ча классе «Дешхълхенаш» яхача темах); Беканаъкъан Салаудина Азас (4-ча классе "Гуйре" яха стихотворени йоашхаш); Малсаганаъкъан Османа Іайнас (9-ча классе «ЙоІ йодаяр» яха Малсаганаъкъан Кураза Зоврбика пьеса ювцаш); Гаьгенаъкъан Ювсапа Тамарас (6-ча классе «Дешхълхенаш язъяра бокъонаш»); Налганаъкъан Мухъмада Заридас (7 классе «Хамхой Висангире Вахий "Зязиков дагалаьца" яха стихотворени тохкаш).

Техъара, семинар чакхйоалаш, массаволча хъехархочун аьттув хилар "Бухбувла хъаст хинна бахалба гІалгІай мотт" яхача темах оттадаьча ловзарашка хъажа. Из вІашагІкхетар кийчдаьр а дІадихъар а гІалгІай меттеи литературани хъехархо Дибаранаъкъан Абукара Хади яр. Цу ловзарашка 5-чеи 11-чеи классашкарча дешархоша гойтар лакхара говзал.

Шоай декхараш кхоачашдеш, хъехархоша хъахъекхар, урока тІа бу болх мишта хила беа. Дешархоша гойтар; наьна мотт ховш а, безаш а, из бувцаш а шоаш хилар. Цул совгІа, цар вІаштІехъадаьлар гІалгІай мотт ширеи кІоаргеи болга гучадаккха, гІалгІай меттаца дувзаденнача хозача гІулакхех пайда эца хайра дешархошта а хъехархошта а.

НОВКЪОСТАХ КЪАСТАР

Укх бетта 10-ча дийнахъа вайна юкъера дІаяхар, итташ шерашка «Селада» керттерча редактора заместитель йолаш болх баъ саг, журнала автор, таржамхо Келиганаъкъан Роза. КІаьда оамал, эздий йистхилар, хоза гІулакх, ший балхацара лакха говзал йолаш; къона йолча хана денз кепайоазон балхā ший хъинар дІалуш, дукха къахъийга саг яр Роза. Вайна массанена езаш а эшаш а яр из. Дала къахетам болба цох, Дала гешт долда! Гаргарчарна Дала иман, сабар лулда.

ДОАККХАЛАШ ДЕШ ХИННА БОРГІАЛ

Фаблг

(Діахододар)

Циггача діакорзагъяьлар къаьна бодж.

– Ер фу кегар ба са хланз? – аьлар цо ше-шийца. Фуд хиннар?

– Даьра хлама-м дац, Къаьна Баба Іуйран хьалгеттаяц, борглал цалахарах, цигара діаблабенна кегар ба-кх ер.

– Баба сома хлана яьнняяц?

– Борглал Іаьхайоацандаь яьнняяц.

– Борглал хлана Іаьхаяц?

– Мух а ена, яйна діаяьннадаь.

– Мух хлана енай?

– ТІауса цІогах вай селхан тамаш яр бахьан долаш, цул хозагІа лаяттан букъ тІа хлама дац аларах.

– Аьъ, саг вала укх балха даь! – ийкхад бежага.

– Вай вала а вита а саг-м вац, цхьа Къаьна Баба мара. Из лай, укх бежкартах гІадж теа вирнахча а хургья,

– аьннад москала. – Вахарах дехад вай тІаккха. Со-м цунна хлама хилар кхераш, са діаухаш ма лелий, цхьа зІаммига из цамогаш хилча а.

– Из-м деша тоама діаяхар аз, вай-м дахкац Къаьна Баба ялийта, – аьлар бежо. – Волле шевар! Лаха долх вай доаккхалаш ду борглал. Йолле, москалаш-котамаш, шо хьун кокай петарашка гІо. Шо, гІажаш-боабашкаш, атагІарча эрзашка хьажа, хІаьта шо, Іасилгаш-Іаьхаргаш, Дорха Аьле чу йий хьожаргда вай борглал. Со Эстей Босе тахка гІоргья вайна. Делкъа ламаза юрта молла кхайкача хана юха вІашагІкхетаргда вай шидиттара хьункхор багІача.

Массавар а ше-шийга аьннача моттиге вахар борглал лаха.

ХІаьта вай борглал юртал лакхе пІендарашта тІагІолла бодача наькъ

йисте яьннача хьамиска клотарга клал йижа улпаш яр, ший нанай а боаккхаш.

Новкъа глolla лoвoаглар тlемах тинна лела салте. Белажах австрий топи хаьн ингалсий турмали ухкаш.

– Яьй водар! – дlакхайкар вай борглал салтечунга. – Хьовкхал, хьай ингалсий турмала хьажийтал со. Сийсара бийса ара яьккхай аз, се лаха оарц даьннадий хьожаргьяр со.

Тlемах тинна лелача салтечо турмал хьаелар вай борглалга. Из хьабе а елла, хьажа йолаелар вай доаккхалаш деш хинна борглал, ший бежкарта lеш хинна цхьанабахархоша леладечунга. Хьалхагla бларгадайра цунна, эрзашта юкъера ше лехаш лелача глajий lул унзардаьнна араэккхаш. Тlехьа цогал дар царна, царех цаl лаца глертaш тlехьаудаш.

Тlаккха lухьекхар борглало lасилгаш-lаьхаргаш дахача оаглорахьа. Дорха Аьли долча глolla хьалйoагlаш баьчча-борз яр, ший ординг тlехьа йолаш. Из ординг, lасилгашта-lаьхаргашта тlатала лaьрхla йoагlаш яр.

Тlаккха lухьежар вай борглал бодж яхача оаглорахьа. Бларгадайра цунна, кхозза чоал кур бола бодж, бларинга саьргех тосса а енна, бlил-цlогla деттача блухочох тарра, цlогla детташ йoалаш.

Тlаккха турмал тlахьекхар борглало москалaш яхача оаглорахьа. Шоаш бихьа никъ биц а бенна, уж мангала комарий эрешка дика шоашта яжаш йoахкар, цlаьхха нана-москалага сигалара боагla кхерам кхайкабеш цlогla даьлча. Аьрзи яр ма даггара сигалара, кхесса боагla пхо санна, фесa акхарна чухьийдда йoагlаш.

Тlаккха шоай ши котам хьовззал йoацача бежкарта турмал хьекхар борглало. Ах са дайнача бларгаш тlа маьлха духьала кулг а лaьца, яьссача бежкарта цецъаьнна латта Къаьна Баба бларгайра цунна, хьажкlех диза кхизг бе а доалпаш.

– Ай, ва салли-валли хиларгаш, мича дахад шо, шоай Къаьна Баба йита. Хlанз аз машилгa петар мичахьара яхьаргьа, хlанз аз клодара кад сенах боаккхаргба? Хlанз аз гловга билла глайба сенах бузаргба, салли-валли шоана хиларгаш, – яхаш, сердаш яр из ший цlенхьакъхошта.

– Хьахь! – аьнна ийккхар борглалга, из корзaгlъяларах ца яшаш, – хьалха елха хьайна, кхы а.

– Ер да-кх цхьа бийса аз араяьккхача хулар! – цlогla теха урагlкхоссaелар из тlаккха. – Хьовкхалахь хьай австрий топ, – аьлар цо салтечунга. – Дика болх ба ер мажар йoацаш, йиза кхувргдацар вай, – аьнна, катеха салтечун белаж тlара топ lоийцар борглало.

Доврбиканаькъан А. сурташ

ХьалхагIа москалашта феса хьийд-
да йоагIача аьрзена, хьожжаяь, техар
вай боргIало топ. ТIаккха бертий баьч-
ча човхайир цо. Цул тIехьагIа цогала
техар цо. ЙиълагIа кхоссашъяр, курах
тоссабенна бодж дIалаьца боалла-
ча бIаьринга саьргах техар цо. ХIаьта
пхелагIяр гIаттий а ялийта, из еррига
аре кхайкаеш Iаьхар:

– Къу-къа-ре-къ-у-у-къ!

Ара мел хинна аькха-оалхазар унзар-
даьккхар боргIало баьча тIемо. Аьрзи,
ткъамах бедараш дIаухаш, тинна яхар.
Цогал эрзашка чухьийдар. ХIаьта бер-

тий ординг, ораш-аьлеш тедаш, йоккха
хьу йолчахьа хьайзар, техача йоргIах
удаш.

ТIаккха боргIал лаха арадаьнна дер-
рига халкъ, унзардаьнна, чутиллер
Къаьнача Бабий бежкарт йолчахьа.

ХIаьта царна тIехьа боргIал а яхар,
шийца тIемах тинна лела салте а волаш.

Салте Къаьнача Бабас, дика хьоашал
а даь, накъаваьккхар. ХIаьта боргIал,
хьалха санна ший доаккхалаш а деш,
ший новкъосташца яха хайра. Цул
чIоагIагIа Iахаш боргIал а даьра яцар
цу чукхестача моттиге.

ГIазданаькъан Аьсет

ЛОА ДОАГIА

Дуне кIайдаь доагIа лоа,
Массанахьа: ара,коа.
ЦIогIарч детташ бераш да,
Лай мажаргех ловзаш да.

Моаршал хетташ латт Iа,
Iалам цунна гIоздаьнна да.
БIаьсти ялцца тхьайсад лаьтта,
Цунна тIалатта дукъ дац атта.

БIаьсти яьлча сомадаьнна,
Шийна салаIа паргIатдаьнна,
Ховха зизаш кхувдош вайга,
Моаршал хеттаргда дуненга.

ДЕЛЬФИНИ ДАЪТТАГИЛГИ

Дельфинаши аькхалаши цахаддаш шоайла тлом беш хиннад, ха дла мел йода моастагIал кхы тIа чоагIлуш. Табахаб царна даьттагIилг (цу тайпара зIамига чкъаьрилг ба вайна), царна юкъе машар бувца эттаб. Цунга йистхиннача дельфинех цхъанне аьннад:

– Хьо санна волча кхелахочунгаладугIачул, тхоайла вIаший яйча толаш да тхона.

Иштта хул цхъабола нах а, шоай мах ши кепиг беце а; мехка Iел-сел эттача, шоай сий даккха гIерташ.

ПХЫДАРЧ

Лоалаха яхаш хиннай ши пхьид: цаI – навкъа юстара болча кIоаргача Iамалла; вож – лоадам боаццаш хий оттача навкъа юккъе. Iам чу яхачо, сатийна а йиза а хургйолаш, ше йолча хьийхай тIеххьаръяр. Амма вокхо тIаийцадац цун дехар, дIаIамарах из моттиг йита магац шийна, аьнна. Дукха ца говш, новкъа йодача вордо аьчай из пхьид.

Цох тара ба во оамалаш йола нах а, дикаяраш Iомае кхелехъ, бай дIабоал уж.

Таржам даър – Салиханов А.

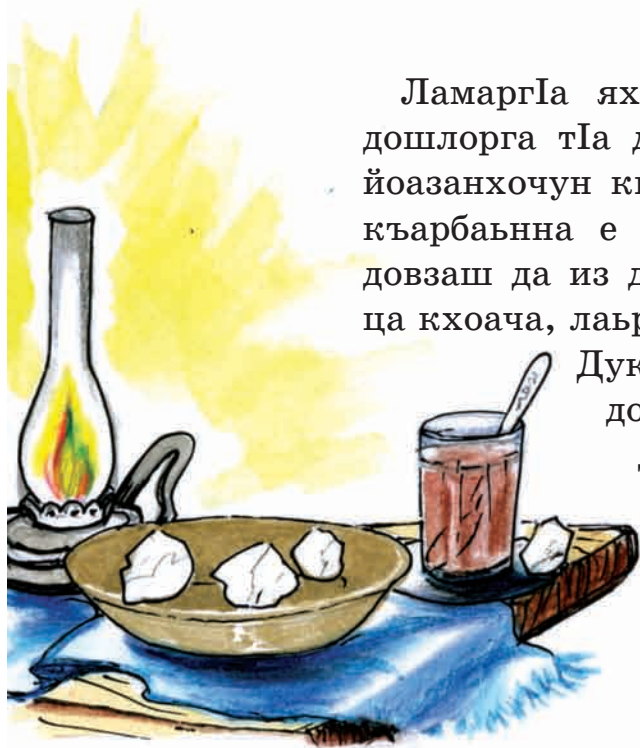

Доврбиканаькъан А. сурташ

МОТТ БЕЦЕ, КЪАМ А ДАЦ

Горчханнакъан Бадрудин

ЛАМАРГІА

Ламаргіа яха дош тахан лелачарех дац. Цхъанна а дошлорга тІа долаш дац из, бакъда наггахъа волча вай йоазанхочун книжка тІа нийслуш да, хІаьта тахан дезт-къарбаьнна е кхы боккхагІболча вай боккхача наха а довзаш да из дош. Ламаргіа яхар наггахъа мара даа хъа ца кхоача, лаьрххІа долча гІулакха леладеш дола даар да.

ДукхагІа берашта леладеш хиннад из санна дола хІама. Бакъда хъаьша веча, цунна отта-деш дола шу хъамсардаккха а оттадеш хин-над ламаргіа. Хъалха, хІанз санна, ахчан торонаш а хиннаяц наьха, хІанз санна, массанахъа тикаш а хиннаяц, дага ма деххинге а догъэттар хъаэца. Цудухъа дІаоттадий е дІадилле, леладеш хиннад ламаргіанна лаьрхІа дола хІама.

Кица

«Дер дайначо – даьр дийцад, воча тІехъено дай бийцаб».

Дика довзаш кица да ер. ХІаьта маІан малагІа да укхун? Хабар кІезигагІа дувца, гІулакхаш дикагІа хилийта, яхилга да кицан маІан. Хъалха Іайха даь хІамаш дув-цаш, доаккхалаш ма де наха хъалхаш-ка – даьсса хабар да из. Хъай дика дай бувцаш а доаккхалаш ма де: цар гІулакхаш дувцаш хъай сий хъалдак-кха гІерт хьо, хъай гІулакхашца хъал-даккха хъай сий – иштта маІан долаш да ер кица. Вешта аьлча, хабараш дита, гІулакхаш хъаде, яхилга да укх кицо дувцар.

ГІудантанакъан Д. сурташ

ГІАЛГІАЙ СИЙДОЛА НАХ

Іарчакханаькъан Сали

ЭРСЕЛГАНАЬКЪАН МАХЪМАДА СУЛЕЙМА

Вай республике геттара ціхеза болча, дукха боацача хьехархоех ца! вар Эрселганаькъан Махьмада Сулейма. Къахьеге харца, наха юкъе дешар дладоаржаде гертарца, къаманна пайда баргболча тайпара юкъара болх лелабе харца, ший сий даьккха саг вар из. Махьмада Сулейма ваь хиннав 1927 шера октябрь бетта 25 дийнахьа Наьсар-Керте. 1934 шера цар дезал баха длабаха хиннаб Буро тла, цудухьа хьалхарча класе а цу шахьар тла вахав из. Кхы а итт шу даьлча, Сулейма ялхайтта шу дузача заман чухь, вай мохк бохабаьб, къаман кхыча нахаца из а мехкахваьккхав. Мел хало тлакхаьчаяле а, дешарцара безам а чам а длабоалаш хиннавац из. 1952-ча шера цо чакхйоаккх Кустанай яхача шахьар тлара хьехархой училище. Длахо цо къахьег, цигарча Карабулакски районерча ишколе хьехархо волаш. Ше дийша-чох кхоачам ца хеташ, Кустанаерча хьехархой институте деш цо, вай цладахкийталехь из чакх а йоаккх.

Къаьстта дика гуш хул цун хьехархочун а кулгалхочун а говзал, вай мехкадаьнначул тлехьагla. 1957 шера денз, цо къахьийгад ишколашта тлахьожаш волча инспектора дарже латташ, цул тлехьагla из хорж Наьсарен районо кулгалхочун гулакха тla. Цу хана из дагавоагlaш хиннача наха дукха дика дагалоацамаш дитад цох. Хьехархой вахар, балха хьалаш тоаде гертарца, белгала хиннав Эрселганаькъан Сулейма. Цо хьалхале а лелаеш, хьалйир цу шерашка Экажкъонгий-Юртара, Наьсар-Кертера, Глаьзе-Коара, Яндарера, Дошлакъий-Юртара ишколаш. Из, дладувцаш мо атта доацаш, шийца дукха халонаш, чоалхане моттигаш йола болх бар. Длахо длайодача хана, ше валлалца цо болх бир Наьсарерча №2 йолча юкъерча школан директор волаш. Из районе эггара къаьнагйлола ишкол яр, цудухьа готта яр цу чу, деррига бераш йоховшаде моттигаш тоьаш яцар. Махьмада Сулейма кулгал а деш, цига хьатладир кхы 240 моттиг йола керда цla.

Эздий, гулакхаца саг вар директор. 80-ча шерашка, физкультура районе мишта хьех дувцаш, йоазув деш вар со «Сердало» газета лаьрхla. Цун редакце болхло вар со цу заман чухь. Дикка ха яьккхар аз, цунца къамаьл деш варlаш. Нахаца бувца мотт болаш, ше оалар хьаькъале оалаш, саг хийтар сона цох. Вай къаман кагий нахи мехкарийи кхебеча даькъе дукха къахьийга саг вар из. Цул совrla, бе-беча юьярча балха организацешца бувзам лоаттабеш, глалглай республика хьае гертача наха тлехьа а волаш, хьавенавар из.

Цун къахьегам лаьдало ца зувш бисабац. Тlехдика болхло санна белгалваьккхавар из РСФСР а СССР а дешара министерствоша, цу тайпара цli йола хьаракаш (знакаш) даларца. Вай республикан кулгалхоша цунна еннайр «Карахдаьннарех» яха орден, «Глалглай республикан глорваьнна хьехархо яха» цli.

Кхелхав Эрселганаькъан Махьмада Сулейма 2007 шера май бетта 11-ча дийнахьа.

САКЪЕРДАМИЛГАН

Даудов Х.

ХЪЕХАР

- Нани, сона де дика хъехар дий хъа? – хетт Саида ший даъ-наънага.
- Цхъаккха хIама дац, – йоах вокхо.
- Къона къаяллалца фу Iомадеш яъхай хъо? – йоах кIаьнка.
- Даъра, хъона даъ доаде хъехар дац, ях аз. Iа дIаэцаш ца хилча, сенна ду аз из? – йоах йоккхача сага.
- Хъехар дукхагIа де Iа, – йоах Саида.
- Цу юкъера цаI ийца а, аз хъаййчача, доккха гIулакх деций вайна.

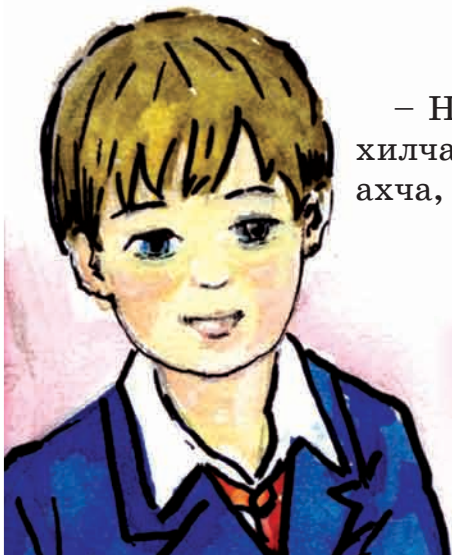
ХIАМА ЮИЙТА МОЛХАШ

- Нани, хIама даа безам бац са, – оал Муслима.
- ХIама даа безам беце, аз укх сахъате дарба дергда, – оал нане. – ХIама дуийташ йола молхаш сога йолаш я.
- Хъавел соца, – аьле, кхий долчахъа дIавуг цо кIаьнк.
- Хъаэцал из латта бел, IоцIендел вай кхий. Кхий цIендаъ ваьлча, йол дIаюлларгъя Iа доаханна, – из а аьнна, чуйода йоккха саг.
- Цхъа ха яьлча, хъачувоал кIаьнк.
- Нани, даа хIама хъадал, – оал цо. – ХIанз-м боагIа хъона са хIама даа безам.
- Дика дий са дарба? – хетт йоккхача сага, ела а елаш. – Хъай хIама даа безам боацача хана, сога хъааргда Iа. Аз дарба дергда хъона.

СОХ ХЪАКИМ ХИЛЧА

- Нани, хIанз Iа сона тела ахча, со воккха а хинна, сох хъаким хилча, аз юхатергда хъона, – йоах Сулеймана. – Iайха сона луш дола ахча, цIаьрмата а йоацаш, каст-каста тела, сона дика хетаргдолаш.

КРОССВОРДА ДАШХАРГАН:

ПхорагIа: 1. Аькхе. 2. Аьла. 3. Аьрдиг. 4. Аьрзи. 5. Аьст.

ХОВЛИ – ДОВЗАЛИ?

Хамхой Жимсари

Дукха йиъсаьна маькхаш
Заводе хьаю.
Яц уж яа йиш йолаш,
Царех ценош ду.

(тягтпидпу)

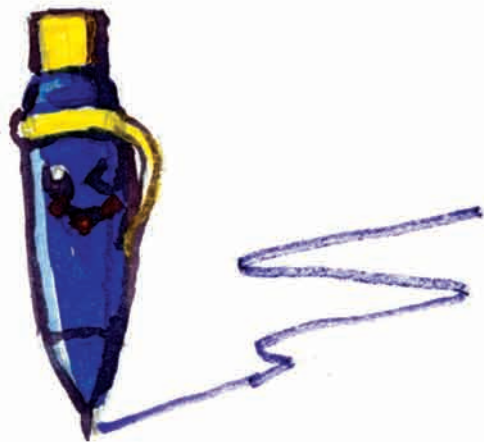
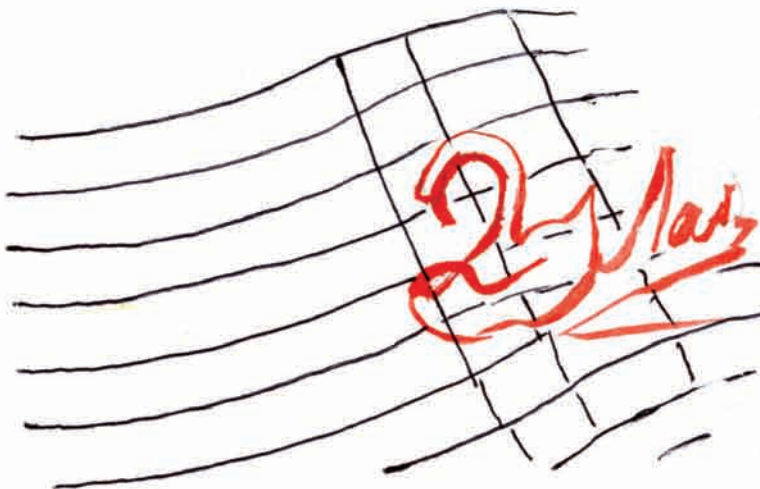
Йиъ чарх йола ворда,
Сийг мо сиха йода.

(нэтиМ)

Гажа клезига тара я,
Дешархошта гоама я,
Из яхьаш чубоагIе уж,
Даи нанеи хул царга лувш.

(2пIII)

Из IотIа мел хьекхача,
Шаькъа лараш юс.
Из хьога ца хилча,
Яз ца деш хьо вус.

(Ручка)

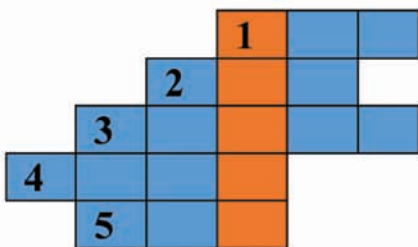
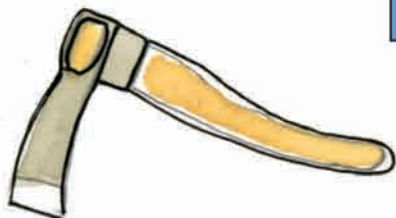

Цар дехк селаIада
Хоза басараш,
Алал, бераш, сихха,
Уж да ...

(тхитпидпу)

Доврбиканаькъан А. сурташ

КРОССВОРД

Йочуязде «аь» яхача алапаца
дIадолалу дешаш.

ПхорагIа: 1. Оакхарий доаде ахар. 2. Хьалхарча замалахьа хинна хьал дола саг. 3. Аьрда кулгаца болх беш вола саг. 4. Оалхазар. 5. Дахчан хIама хьаеча хана, из шаьрьеш йола оатхал.

Кроссворд нийса яьшхача, цIе оагилгишка хьаоттаргда «аьлдит» яха дош.

Кроссворда дашхаргаш – 14-ча оагIон тIа.

Оттаяь Келиганаькъан Р.

ДОШЛОРГ

Амасти (да) – овсяная каша (кислая)

Аькхал (ба) – акула

Аьлдит (да) – сплетня, клевета

Аьст (я) – тесло, инструмент для скобления дерева

ДаьттагIилг (ба) – плотва

Къор (я) – нора

Маркъилг (я) – юла, волчок

Тушол бутт (ба) – март

БилцIогIа (да) – боевой клич

Кхозза чоал (белг) – трижды переплетенный

ПIендараш (да) – ребристый склон на длинном холме

Цхьанабахархой (ба) – жильцы одного места

ЦIенхьакъхой (ба) – (неолог.)

домочадцы

Чукхестача – в округе

Шидиттара (белг) – с двоящимся стволом

Эреш (я) – дикие заросли, бурьян

«СЕЛААД» (РАДУГА) №12

Детский журнал.

Учредитель – Правительство

Республики Ингушетия.

Издается с сентября 1986 года

на ингушском языке.

Зарегистрирован Управлением

Федеральной службы

по надзору в сфере связи,

информационных технологий

и массовых коммуникаций

по Республике Ингушетия.

Регистрационный номер

ПИ № ТУ06 – 00029

от 19 сентября 2019 г.

Главный редактор Б. Х. Горчханов.

Заместитель гл. редактора И. А. Матиев.

Старший редактор М. М. Наурузова.

Художественный редактор А. Х. Даурбекова.

Корректор С. Я. Арчаков.

Обложка художника Д. С. Гудантовой.

Сдано в набор 24.11.2022 г.

Подписано к печати 24.12.2022 г.

Дата выхода в свет 26.12.2022 г.

Формат 60x84 1/8.

Бумага офсетная.

Печать офсетная. Усл. п. л. 2.

Уч.-изд. л. 2,2.

Тираж 2080. Заказ 220621.

Адрес редакции и издателя:

386100, Ингушетия Респ.,

г. Назрань, тер. Центральный округ,

пр-кт И. Базоркина, 3а.

Электронный адрес: selaad.ri@mail.ru

Телефоны: гл. редактор – 22-70-97,

отделы и бухгалтерия – 22-70-96.

Отпечатано в АО «Издательство «КЗ»,

г. Минводы, ул. 50 лет Октября, 67.